

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtrum vtraque earum sit virtus? 2

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

nit, quod aliquis sit promptus ad diminuendum pœnas, quod pertinet ad clementiam: & ex odio impeditur talis diminutio. Et propter hoc Tullius dicit*, *loc. cit. in arg.* quod animus concitatus in odium, scilicet ad gravius puniendum, per clementiam retinetur: ne scilicet acriorem pœnam inferat, non quod clementia sit directè odij moderatiua, sed pœnæ.

Ad tertium dicendum, quod mansuetudini quæ est directè circa iras, propriè opponitur vitium iracundia, quod importat excessum iræ: sed crudelitas importat excessum in puniendo. Unde dicit Seneca in 2. de Clementia*, quod crueles vocantur qui puniendi causam habent, modum tamen non habent. Qui autem in pœnis hominum propter se delectantur etiam sine causa, possunt dici sæui vel feri, quasi affectum humanum non habentes, ex quo naturaliter homo diligit hominem.

ARTIC. II.

Vtrum tam clementia quàm mansuetudo sit virtus? 762
 Ad secundum sic proceditur. Videur, quod neque clementia, neque mansuetudo sit virtus. Nulla enim virtus alteri virtuti opponitur. Sed vtraque videtur opponi severitati, quæ est quædam virtus. Ergo neque clementia, neque mansuetudo est virtus.

¶ 2 Præterea, Virtus corrumpitur per superfluum & diminutum. Sed tam clementia quàm mansuetudo in quadam diminutione consistunt. Nam clementia est diminutiua pœnarum, mansuetudo autem est diminutiua iræ. Ergo neque clementia, neque mansuetudo est virtus.

¶ 3 Præterea, Mansuetudo siue mititas ponitur Matth. 5. inter beatitudines, & inter fructus ad Gal. 5. Sed virtutes differunt, & à beatitudinibus, & à fructibus. Ergo non continetur sub virtute.

SED contra est, quod dicit Seneca in secundo de Clementia*, Clementiam & mansuetudinem omnes viri boni præstant. Sed virtus est propriè quæ pertinet ad bonos viros. Nam virtus est quæ bonum facit.

cit

cit habentem, & opus eius bonum reddit: vt dicitur secundo Ethicorum *. Ergo clementia & mansuetudo

li. 2. c. 6.
10. 5.

sunt virtutes.

li. 1. c. vii.
10. 5.

RESPONDEO dicendum, quòd ratio virtutis moralis cōsistit in hoc, quòd appetitus rationi subdatur, vt patet per Philosophum in 1. Ethic. *. Hoc autem seruat tam in clementia quàm in mansuetudine. Nam clementia in diminuendo pœnas aspicit ad rationem, vt Seneca dicit in secundo de clementia *. Similiter etiam mansuetudo secundum rationem rectam moderatur iras, vt dicitur in 4. Ethic. † Vnde manifestum est quòd tam clementia quàm mansuetudo est virtus.

li. 2. c. 5.
parum à
pr. n.
† li. 4. c. 5.
10. 5.

Ad primum ergo dicendum, quòd mansuetudo non directè opponitur seueritati. Nam mansuetudo est circa iras, seueritas autem attenditur circa exteriorem inflictionem pœnarum. Vnde secundum hoc videretur magis opponi clementiæ, quæ etiam circa exteriorem punitionem consideratur, vt dictum est *. Non tamen opponitur, eo quòd vtrumque est secundum rationem rectam. Nam seueritas inflexibilis est circa inflictionem pœnarum, quando hoc recta ratio requirit. Clementia autem diminutiua est pœnarum, etiam secundum rationem rectam, quando scilicet oportet, & in quibus oportet: & ideo non sunt opposita, quia non sunt circa idem.

art. præc.

lib. 4. c. 5.
10. 5.

in coniu-
ratione
Catilina
in c. cu-
ius titu-
lus est,
Casaris
oratio an-
te med.

Ad secundum dicendum, quòd secundum Philosophum in 4. Ethic. * habitus qui medium tenet in ira, est innominatus. Et ideo virtus nominatur à diminutione iræ, quæ significatur nomine mansuetudinis: et quòd virtus propinquior est diminutioni quàm superabundantiæ, propter hoc quòd naturalius est homini appetere vindictam iniuriarum illatarum, quàm ab hoc deficere: quia vix alicui nimis parum videtur iniuriæ sibi illatæ, vt dicit Sallustius *. Clementia autem est diminutiua pœnarum, non quidem in respectu ad id quod est secundum rationem rectam, sed in respectu ad id quod est secundum legem communem, quàm

quam respicit iustitia legalis. Sed propter aliqua particularia considerata, clementia diminuit penas, quasi decernens hominem non esse magis puniendum. Unde dicit Seneca in secundo de Clementia ꝑ, Clementia hoc primum præstat, vt quos dimittit, nihil aliud illos pari debuisse pronuntiet. Venia verò, debita: pena remissio est. Ex quo patet quòd clementia comparatur ad seueritatem, sicut epikia ad iustitiam legalem: cuius pars est seueritas quantum ad inflictionem penarum secundum legem. Differt tamen clementia ab epikia, vt infra dicetur *.

† l. 2. cir.
f. illius.

Ad tertium dicendum, quòd beatitudines sunt actus virtutum. Fructus autem sunt delectationes de actibus virtutum. Et ideo nihil prohibet mansuetudinem poni & virtutem, & beatitudinem, & fructum.

ar. 3. seq.
ad 1. ar.

ARTIC. III.

764
su. 9. 143.
co. & ad

Vtrum prædicta virtutes sint partes temperantia?
Ad tertium sic proceditur. Videtur, quòd prædictæ virtutes non sint partes temperantia. Clementia enim est diminutiua penarum, vt dictum est *. Hoc autem Philosophus in quinto Ethicorum ꝑ attribuit epikia, quæ pertinet ad iustitiam, vt supra habitum est *. Ergo videtur quòd clementia non sit pars temperantia.

2. & inf.
9. 161. a.
4. con. Et
2. dif. 44.
9. 2. a. 1.
ad 2. Et
3. dif. 35.

¶ 2. Præterea, Temperantia est circa concupiscentias. Mansuetudo autem & clementia non respiciunt concupiscentias, sed magis iram & vindictam. Non ergo debent poni partes temperantia.

9. 3. a. 2.
* a. d. 6.
2. prac.
† l. 5. r. 10
* 9. 120.
ar. 2.

¶ 3. Præterea, Seneca dicit in 2. de Clementia ꝑ, Cui voluptati seuitia est, possumus insaniam vocare. Hoc autem opponitur clementia & mansuetudini. Cum ergo insania opponatur prudentia, videtur quòd clementia & mansuetudo sint partes prudentia, magis quàm temperantia.

† l. 2. c. 4.
cir. med.
* l. 2. c. 3.
cir. prin.
† lib. 2. de
inuent.
n. f. 2. an
te su. lib.

SED contra est, quòd Seneca dicit in 2. de Clementia, quòd clementia est temperantia animi in potestate viciscendi. Tullius ꝑ etiam ponit clementiam partem temperantia.

RE-